

شناسایی و بررسی عوامل موثر بر ارتقاء مطلوبیت دوره تربیتی - آموزشی تکاور با نگرش بر نقش میانجی فعالیت های تربیت نظامی (مورد مطالعه: دانشجویان یک مرکز آموزشی نظامی)

محمد عباسیان^{۱*}، شهاب امعانی^۲، سید مصطفی میرطبابی^۳

چکیده

امروزه با حرفه‌ای شدن ساختار ارتش‌های جهان، اهمیت شمار نیروهای وظیفه نظامی مثل سابق عامل و فاکتور چندان برجسته‌ای در محاسبه قدرت نظامی کشورها محسوب نمی‌شود؛ در این میان تکاوران افرادی هستند که برای انجام موفقیت‌آمیز مأموریت‌های نظامی خاص تربیت شده و باعث تمایز نیروهای مسلح کشورشان می‌شوند. از اینرو آسیب‌شناسی و ارتقاء کیفی دوره تربیتی-آموزشی تکاور از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. هدف پژوهش حاضر شناسایی و بررسی عوامل مؤثر بر ارتقاء مطلوبیت دوره تربیتی-آموزشی تکاور است. برای این منظور یک فرضیه اصلی و ۱۶ فرضیه فرعی طراحی و آزمون شد. این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، توصیفی-پیمایشی-مقطعی است که در آن از معادلات ساختاری اکتشافی استفاده شد. جامعه آماری شامل خبرگان علمی-نظامی هستند که ۲۱ نفر از آنان به روش نمونه‌گیری هدفمند و روش دلفی و تا رسیدن به اشباع نظری انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها، روش مصاحبه ساختاریافته و پرسشنامه محقق‌ساخته مشتمل بر پنج بُعد، ۱۵ عامل و ۶۹ سنجه است. برای آزمون فرضیه‌ها از تحلیل عاملی تأییدی و نرم‌افزار PLS استفاده شد. نتایج معیارهای مدل اندازه‌گیری (معیارهای قابلیت اطمینان سنجه، پایایی مدل اندازه‌گیری و واگرایی-همگرایی سازه‌های مدل) و نیز معیارهای مدل ساختاری (معیارهای ضریب تعیین و تناسب پیش‌بینی مدل) حاکی از برازش مطلوب مدل پیشنهادی دارد. همچنین بر اساس نتایج t-Value، فرضیه اصلی و همه فرضیه‌های فرعی تأیید شد. بنابراین علاوه بر اینکه «کیفیت اجرای آموزش‌های تخصصی» بطور مستقیم، مثبت و معناداری بر «ارتقاء مطلوبیت دوره تربیتی-آموزشی تکاور» تأثیر می‌گذارد؛ «کیفیت فعالیت‌های تربیت نظامی»، نیز نقش میانجیگری کامل در این رابطه ایفا می‌کند.

واژگان کلیدی: دوره تربیتی-آموزشی تکاور، فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی تکاور، فعالیت‌های تربیت نظامی، ارزشیابی.

۱. عضو هیئت علمی و استادیار دانشگاه افسری امام علی^(ع)؛ m.abbasian@modares.ac.ir

۲. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد مهندسی صنایع

۳- دانشجوی دکتری دانشگاه صنعتی شاهرود (نویسنده مسئول)؛ mirtabae_58@yahoo.com

مقدمه

بهره‌گیری از قوای مسلح در همه نظام‌های سیاسی، از گذشته تاکنون، از اهمیت و ضرورت قابل توجهی برخوردار بوده است. امروزه، اندیشمندان و نظریه‌پردازان روابط بین‌الملل، بر این نظرند که برخورداری هر نظام و حاکمیتی از آمادگی نظامی که در سایه وجود یک سازمان نظامی توانمند حاصل می‌شود، از عناصر کلیدی (قدرت ملی) آن کشور و نظام است. از این‌رو، بیشتر دولت‌ها، وجود نیروهای مسلح را پیش‌نیازی برای بقا و عزت ملی خود قلمداد می‌کنند. شواهد نیز حاکی از آن است که هنوز هیچ جایگزینی برای رفع نگرانی‌های ناشی از چگونگی مدیریت حکومت بدون وجود نیروهای نظامی یافت نشده است (فرازی؛ ۱۳۸۴).

فرماندهی در مجموعه‌های نظامی امری بسیار خطیر است. به تعبیر مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، فرماندهی نظامی مثل مدیریت‌های غیرنظامی نیست. فرق است بین یک فرمانده نظامی و مدیر یک سازمان یا یک کارخانه یا اداره. فرماندهی نظامی فقط به ابلاغ آیین‌نامه و دستور نمی‌پردازد، بلکه مجموعه تحت فرماندهی خود را رهبری می‌کند، یعنی فکر و جان و دل آنها را هم مانند جسم آنها هدایت می‌کند (یوسفیان، ۱۳۹۰). هنر فرماندهی افسران جوان، در مراکز آموزشی نظامی رشد و نمو پیدا می‌کند. از این‌رو به‌منظور اطمینان از حصول برنامه‌های توسعه مدیریت منابع انسانی نظامی، آموزش‌های مراکز آموزش نظامی بایستی ارزشیابی شوند. فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) می‌فرماید: «آموزش‌ها باید منطبق بر تهدیدات و اقتضائات هر دوره زمانی باشد ... در پایان هر دوره یک ارزشیابی کنید، ببینید همین درس‌ها و همین رفتارها که در دوره بوده برای دوره بعدی هم کارآمدی دارد یا خیر؟» (فرماندهی معظم کل قوا، مدظله‌العالی - ۱۳۸۳/۰۶/۲۸).

ارزشیابی و رشد کیفی آموزش‌های عمدتاً تئوری نظامی در مراکز آموزش نظامی از جمله موضوعاتی بوده که توجه محققین زیادی را در سال‌های اخیر به خود جلب نموده است (رشیدزاده؛ ۱۳۹۱، خیرگو و همکاران؛ ۱۳۹۵، هادی‌نژاد و همکاران؛ ۱۳۹۵، عباسیان و همکاران؛ ۱۳۹۷). این آموزش‌ها شامل آموزش‌های تئوری و عملی بوده که بخشی از آموزش‌های عملی در قالب اجرای اردوهای رزمی که به سمت عملیاتی کردن آموزش‌های منابع انسانی نظامی است، انجام می‌شود (علاماتی و همکاران؛ ۱۳۹۹). ولیکن با توجه به اینکه نظام‌های آموزشی به عنوان یک نظام پویا و هدفمند با چالش‌های جدیدی روبه‌رو است؛ توسعه پایدار این نظام مستلزم رشد موزون و متعادل ابعاد مختلف آن به موازات یکدیگر است (خیرگو و همکاران؛ ۱۳۹۵). یکی از این ابعاد مهم آموزش در مراکز آموزشی نظامی در اردوگاه‌های آموزشی روی می‌دهد. اردوگاه‌های

زمستانی و تابستانی هنرآموزان مراکز آموزشی نظامی نقش بسزایی در فرآیند تربیت و آموزش آنها و توسعه مدیریت این منابع انسانی نظامی ارزشمند ایفا می‌کنند. این دوره‌های عرضی، مکمل دوره‌های تئوری مراکز یادشده بوده و نقش دوره‌های آموزشی-مهارتی را دارند. اردوهای رزمی را می‌توان به عنوان خمیرمایه آموزش‌های نظامی به حساب آورد؛ به عبارتی دیگر حاصل و نتیجه‌ای که در پایان هر دوره آموزشی در بُعد نظامی یک افسر باید بگیرد، در اردوهای رزمی آموزشی به دست می‌آید. به عبارتی، اردو پلی است بین آموزش در حوزه نظر و آموزش در حوزه عمل. در یک توضیح دیگر اردو تکمیل‌کننده آموزش‌های یک مجموعه است (علاماتی و همکاران؛ ۱۳۹۹). ارزشیابی مستمر آموزش‌های اردوگاهی هنرآموزان نظامی و نیز ارائه بازخورد مداوم به این سیستم‌ها می‌تواند موجب توسعه مدیریت منابع انسانی نظامی شده و ارتقاء کیفیت را در حوزه‌های مختلف این مراکز آموزشی نظامی به ارمغان بیاورد.

یکی از دوره‌های آموزشی تخصصی نظامی دوره تربیتی-آموزشی تکاور شیراز است. تکاور ترجمه شده لغت انگلیسی مارین (Marine) است. در ادبیات نظامی بین‌المللی به معنی کسی است که در نیروی دریایی ایالات متحده خدمت می‌کند و آموزش‌های ویژه مختص حوزه عملیاتی خود را دیده است. حوزه عملیات آن ساحل و جنگل و لباس آنها معمولاً به رنگ سبز لجنی و یا همان استتار جنگل است. در نیروی زمینی آجا، رنجر و تکاور معادل هم هستند. به بیانی دیگر رنجر نیروی ماهر و آموزش‌دیده‌ای است که حوزه عملیات او بیشتر در کویر و در کوهستان است. رنجرها به کلیه علوم موردنیاز حوزه عملیاتی خود از قبیل جهت‌یابی در کویر، پیدا کردن غذا در کویر و کنار آمدن با طوفان‌های صحرایی و شن آشنا هستند. بر اساس گزارشات معتبر، این نیروها در جنگ دوم خلیج فارس در فتح استحکامات دفاعی عراق نقش عمده‌ای داشتند. در ساختار تربیتی-آموزشی ارتش ج.ا.ایران، دو دوره تربیتی-آموزشی تکاور (یا رنجر) و کماندو (یا رزم در کوهستان) وجود دارد که تقریباً سرفصل‌های آموزشی مشترکی دارند ولیکن بر اساس نظرات خبرگان نظامی، سطح دوره تربیتی-آموزشی تکاور کمی بالاتر است. طول مدت این دوره‌ها تقریباً دو ماه است. اولین اعزام دانشجویان ایرانی برای طی دوره رنجر آمریکا به همراه ۳۵ کشور دیگر در سال ۱۳۴۰ بود. همچنین اولین دوره تربیتی-آموزشی تکاور ارتش ایران در مرکز آموزش پیاده شیراز نیز در سال ۱۳۴۰ برگزار گردید. اولین فرمانده دوره در تاریخ ۱۳۴۰/۱۰/۱ سروان شفیق عبدالهی‌زاده بود که در آن دوره، تعداد ۱۲ نفر از ۲۵ نفر حاضر در دوره قبول شدند. لازم به ذکر است که بعضی از افراد برجسته کمیته تکاور شیراز عبارت بودند از: شهید حسن آبشناسان، شهید محمود رستمی و شهید صیاد شیرازی.

در همین راستا در این پژوهش به منظور دستیابی به یک مدل مناسب جهت ارزشیابی کمی دوره تربیتی-آموزشی تکاور از خبرگان دو مرکز نظامی آموزشی دست‌اندرکار (مرکز نظامی آموزشی دانشگاهی و نیز مرکز آموزش تکاور) که سابقه گذراندن و هدایت چندین باره این دوره را در کارنامه خدمتی خود دارند؛ بهره گرفته شد. این امر در کنار انجام مصاحبه ساختاریافته با بهره‌مندی از روش دلفی و نیز پرسشنامه‌ای محقق‌ساخته‌ای (حاوی پنج بُعد، ۱۵ عامل و ۶۹ سنجه برگرفته از اسناد بالادستی و سرفصل‌های آموزشی ابلاغی دوره) طراحی گردید. این اقدام پژوهشی، یک گام قبل از ارزشیابی میدانی دوره رنجر محسوب می‌شود که از این طریق، پس از جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها، مدل مناسبی جهت ارزشیابی دوره تربیتی-آموزشی تکاور به عنوان نوآوری اصلی پژوهش حاضر، ارائه گردیده است.

۱-۱- بیان مسأله، اهمیت و ضرورت پژوهش

امروزه عامل آموزش به عنوان نخستین اولویت در میان اولویت‌های ده‌گانه عوامل نرم‌افزاری توان رزمی در جنگ‌های غیرخطی (رزم زمینی) برشمرده می‌شود (حسن‌پور و رضالو؛ ۱۳۹۸). بنابراین توجه به ارتقاء کیفی آموزش‌های نظامی تخصصی یکی از عوامل مؤثر در ارتقاء توان رزمی نیروهای مسلح است. نظام آموزش عالی به عنوان یک نظام پویا و هدفمند با چالش‌های جدیدی مواجه است. توسعه پایدار این نظام مستلزم رشد موزون و متعادل ابعاد کمی و کیفی به موازات یکدیگر است (خیرگو و همکاران؛ ۱۳۹۵). مسئله تحقیق از آنجایی شکل گرفت که ارتقاء کیفی دوره‌های آموزشی-مهارتی اردوگاهی مراکز آموزش نظامی، همواره یکی از دغدغه‌های مهم سامانه فرماندهی بوده و به عنوان یکی از کلیدی‌ترین مباحث در نظام تربیت و آموزش افسران جوان به سبب ارتقاء مؤلفه‌های مهمی همچون: ارتقاء تاب‌آوری، اعتمادبنفس، مسئولیت‌پذیری، از خودگذشتگی آنها و نیز قابلیت پاسخ‌گویی سریع به نیازهای آموزشی-مهارتی یگان‌های بهره‌بردار عملیاتی مبدل شده است.

یکی از مهمترین دوره‌های اردوگاهی مراکز آموزش نظامی، دوره تربیتی-آموزشی تکاور است. دوره تربیتی-آموزشی تکاور دوره‌ای است که در طی آن یک نیروی ماهر و آموزش دیده‌ای تربیت می‌شود که حوزه عملیات‌های او بیشتر در کویر و کوهستان می‌باشد. این نیروی زنده، برای آشنایی با فنون نظامی پیچیده در جنگ‌های منظم و نامنظم و نیز مقابله با سختی‌های احتمالی (نظیر پیدا کردن غذا در بیابان و شکار حیوانات کوچک برای بقاء، مقاومت در برابر سرمای کوهستان، مقاومت در برابر گرما، در امان ماندن از طوفان شن در صحرا، روشن کردن آتش در

نبود کبریت و فندک و نیز کلیه سختی‌های که ممکن است یک سرباز در تنهایی با آن مواجه شود) برنامه‌های تربیتی و آموزشی دشواری را سپری می‌کند.

از سوی دیگر امروزه با حرفه‌ای شدن ساختار ارتش‌های جهان، اهمیت شمار نیروهای وظیفه نظامی مثل سابق، عامل و فاکتور چندان برجسته‌ای در محاسبه قدرت نظامی کشورها محسوب نمی‌شود؛ در این میان تکاوران افرادی هستند که برای انجام موفقیت‌آمیز مأموریت‌های نظامی خاص تربیت شده و باعث تمایز نیروهای مسلح کشورشان می‌شوند. از اینرو آسیب‌شناسی و ارتقاء کیفی دوره تربیتی-آموزشی تکاور از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. همچنین با توجه به اهمیت نوع دوره یادشده و اینکه تا به امروز هیچ پژوهشی که همه ابعاد این دوره تخصصی نظامی نیروهای مسلح ج.ا.ایران را بسنجد انجام نشده بر اهمیت آن می‌افزاید. پرواضح است ارائه مدل مناسب پیش از آسیب‌شناسی دوره‌های عرضی مهم و دشواری نظیر دوره تربیتی-آموزشی تکاور، از مؤثرترین روش‌ها برای شناخت بهتر نقاط قوت و ضعف عملکرد آموزشی است که می‌تواند بستری مناسب را برای توسعه و رشد آموزش‌گیرندگان نظامی در مدت حضور در مراکز آموزشی نظامی فراهم نماید و همچنین تزریق مداوم بازخورد این قبیل از ارزشیابی‌ها به این سیستم‌های تربیتی-آموزشی می‌تواند ارتقاء کیفیت را در تربیت و آموزش آموزش‌گیرندگان این مراکز آموزشی نظامی به ارمغان بیاورد.

به‌منظور دستیابی به مدل مطلوب ارزشیابی دوره تربیتی-آموزشی تکاور شیراز از اسناد بالادستی متعددی بهره گرفته شد. از جمله این اسناد می‌توان به «سند منشور تربیتی افسر از دیدگاه مقام معظم رهبری^(مدظله‌العالی)»، «سیاست‌ها و تدابیر ابلاغی سلسله‌مراتب فرماندهی آجا بر اساس طرح تحکیم، رشد و تعالی شخصیت و هویت افسری آجا» و نیز «برنامه‌های رشد و تعالی هویت افسری» و نیز «سرفصل‌های اجرای دوره تربیتی-آموزشی تکاور مرکز آموزش پیاده شیراز» اشاره نمود.

۲- ادبیات تحقیق

برای ارزشیابی یک دوره تربیتی-آموزشی باید میزان انطباق استانداردها (معیارهای از پیش تعیین شده) و رسالت، اهداف و انتظارات با وضعیت موجود را سنجید (بازرگان؛ ۱۳۸۸). بوچنر^۱ (۲۰۱۹) در پژوهشی از مدل‌های پیش‌بینی و روش‌های آماری برای ارزیابی عملکرد افسران در اردوگاه استفاده نمود. در این پژوهش در مرحله نخست طی یک نظرسنجی، بینش افسران از خود قبل از شروع دوره اردوگاهی شناسایی و تحلیل شد. سپس در مرحله دوم از مدل‌هایی پیش‌بینی عملکرد استفاده شد. نتایج علاوه بر تأیید توانایی مدل پیشنهادی در پیش‌بینی عملکرد اردوگاه نشان داد که دانشجویان افسری که در دوره‌های دشوار اردوگاهی حاضر می‌شوند، عملکرد بهتری نسبت به سایرین دارند (Bochner, 2019). کادل و نیول^۲ (۲۰۱۹) در پژوهشی که در سطح دانشگاه وست پوینت ارتش ایالات متحده انجام شد نشان دادند که مسئولین این دانشگاه مدام در پی اتخاذ رویکردهایی برای ارزشیابی صحیح آموزش‌ها و بهبود کیفی آنها هستند. در این پژوهش با مقایسه عملکرد ۳۷۷ دانشجوی افسری و ۱۳ مربی از پنج گروه مختلف، سعی گردید تا تأثیر مربیان بر نمرات آزمون نهایی دانشجویان با بهره‌مندی از روش رگرسیون چند متغیره بررسی شود (Caddell & Newell; 2019). نامون و الشنقیتی^۳ (۲۰۲۰) در پژوهشی مروری به بررسی اهمیت پیش‌بینی عملکرد تحصیلی دانشجویان پرداختند. آنها ضمن تأکید بر اینکه اگر چه پیش‌بینی نتایج آینده همچنان مبهم است ولیکن استفاده از مدل‌های پیش‌بینی ممکن است منجر به بهبود فرآیند آموزش شود. نتایج نشان می‌دهد استفاده از روش‌های رگرسیون و یادگیری ماشین بسیار مؤثر بوده و در آن عواملی نظیر «نمرات ارزشیابی ترم» و «فعالیت‌های یادگیری برخط» بیشترین عواملی بودند که در پیش‌بینی عملکرد تحصیلی دانشجویان مورد استفاده قرار گرفته‌اند (Namoun and Alshantqiti; 2020). زحیر و محمود^۴ (۲۰۱۹) در پژوهشی با تأکید بر اینکه امروزه پیش‌بینی عملکرد فراگیران در اکثر مؤسسات و مراکز آموزشی به یک خواسته مبرم تبدیل شده؛ به مدل‌سازی داده‌های با حجم کوچک و امکان‌سنجی ایجاد یک مدل پیش‌بینی با ضریب دقت بالاتر پرداخته‌اند (Zohair and Mahmoud; 2019). اسانبه^۵ و همکاران (۲۰۱۶) در پژوهشی ضمن تأکید بر اینکه

Bochner^۱

Caddell & Newell^۲

Namoun and Alshantqiti^۳

Zohair and Mahmoud^۴

Asanbe^۵

یکی از عوامل تعیین کننده مطلوبیت آموزش‌های ارائه شده، ارزشیابی و پیش‌بینی عملکرد مربیان است؛ با بهره‌مندی از روش‌های داده‌کاوی به ارزشیابی و پیش‌بینی عملکرد مربیان پرداخته‌اند (Asanbe, et al, 2016). وی^۱ و همکاران (۲۰۱۶) در پژوهشی نشان دادند ارتش آمریکا برای نظارت بر آمادگی و سلامت روانی سربازان از ابزاری موسوم به ابزار ارزیابی سراسری (GAT²) استفاده می‌کند. این ابزار برای سنجش موفقیت تاب‌آوری برنامه‌های آموزشی طراحی شده است. بر همین اساس آنها از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری اکتشافی با چهار نمونه تصادفی ۱۰۰۰۰ تایی برای بررسی اعتبار عامل‌ها و پایایی استفاده کردند. نتایج حاکی از این است که روش GAT به عنوان یک روش ارزشیابی قابل اعتماد و چندبُعدی روانی است که می‌تواند برای ارزشیابی اثربخشی برنامه‌های آموزش انعطاف‌پذیری نظامی نیز مورد استفاده قرار گیرد (Vie, et al., 2016). استیل^۳ (۲۰۱۹) در پژوهشی به بررسی رابطه بین فعالیت‌های آموزش فرماندهی و ارزشیابی‌های فرماندهی در میان دانشجویان افسری در اردوی آموزش تابستانی پرداخت. دانشجویان مورد مطالعه آزمون‌های مختلفی را با موفقیت سپری نمودند. سپس پرسش‌نامه در میان آنها توزیع گردید. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد (Steele; 2019). گریر^۴ (۲۰۱۸) در پژوهشی عنوان کرد که بر اساس پژوهش‌های اخیر وزارت دفاع آمریکا، به این نکته تأکید شده است که آموزش نظامی معاصر باید تغییر کند. این برنامه باید همواره هم در درک چگونگی تکامل جنگ و هم در تطبیق آموزش برای مقابله با این چالش‌ها، آینده‌نگر، مبتکر و تهاجمی باشد (Greer, 2018). خلاصه‌ای از پیشینه تحقیق انجام شده در جدول شماره (۱) آورده شده است.

Vie^۱

Global Assessment Tool²

Steele^۳

Greer^۴

جدول ۱: نتایج مطالعه مرور ادبیات تحقیق

ر.	عنوان پژوهش	پژوهشگر(ان)	اهم دست آوردها
۱	ارزیابی عملکرد اردوگاه فرماندهی افسران ارتش ایالات متحده	بوچنر ^۱ ؛ ۲۰۱۹	<ul style="list-style-type: none"> • استفاده از روش پرسشنامه خودارزیابی به منظور ارزیابی عملکرد افسران قبل از شروع اردوگاه، • استفاده از مدل‌های پیش‌بینی و پایگاه داده بمنظور پیش‌بینی وضعیت عملکرد افسران در طی اردوگاه، • انطباق بالای نتایج خودارزیابی با مدل پیش‌بینی پیشنهادی.
۲	ارزشیابی تأثیر مربیان بر عملکرد فراگیران (مورد مطالعه: دانشگاه افسری وست‌پوینت)	کادل و نیول ^۲ ؛ ۲۰۱۹	<ul style="list-style-type: none"> • وجود دغدغه اتخاذ رویکردهایی برای ارزشیابی صحیح آموزش‌ها و بهبود کیفی آنها در میان مسئولین دانشگاه وست‌پوینت، • بررسی تأثیر مربیان بر نمرات آزمون نهایی دانشجویان با بهره‌مندی از روش رگرسیون چند متغیره.
۳	پیش‌بینی عملکرد فراگیران با استفاده از داده‌کاوی و یادگیری تحلیلی	نامون و الشنقیتی ^۳ ؛ ۲۰۲۰	<ul style="list-style-type: none"> • مؤثر بودن استفاده از روش‌های رگرسیون و یادگیری ماشین برای پیش‌بینی عملکرد تحصیلی، • فراوانی بالای استفاده از دو عامل «نمرات ارزشیابی ترم» و «فعالیت‌های یادگیری برخط» در پیش‌بینی عملکرد تحصیلی دانشجویان.
۴	پیش‌بینی عملکرد دانش‌آموزان با مدلسازی اندازه داده‌های کوچک	زحیر و محمود ^۴ ؛ ۲۰۱۹	<ul style="list-style-type: none"> • تبدیل ارزشیابی و پیش‌بینی عملکرد فراگیران به یک خواسته مبرم در اکثر مؤسسات و مراکز آموزشی،

Bochner^۱

Caddell & Newell^۲

Namoun and Alshnqiti^۳

Zohair and Mahmoud^۴

شناسایی و بررسی عوامل موثر بر ارتقاء مطلوبیت دوره تربیتی - آموزشی تکاور ... / ۹

ر.	عنوان پژوهش	پژوهشگر(ان)	اهم دست آوردها
			<ul style="list-style-type: none"> مدل سازی داده‌های با حجم کوچک و امکان‌سنجی ایجاد یک مدل پیش‌بینی با ضریب دقت بالاتر.
۵	ارزشیابی عملکرد مربیان در مؤسسات آموزش عالی با استفاده از تکنیک‌های داده‌کاوی	اسانبه ^۱ و همکاران؛ ۲۰۱۶	<ul style="list-style-type: none"> ارزشیابی و پیش‌بینی عملکرد مربیان یکی از عوامل تعیین‌کننده مطلوبیت آموزش‌های ارائه‌شده، استفاده از روش‌های داده‌کاوی (سه روش شبکه‌های عصبی، درخت تصمیم و الگوریتم C4.5) در ارزشیابی و پیش‌بینی عملکرد مربیان.
۶	اعتبارسنجی اولیه ابزار ارزشیابی سراسری ارتش ایالات متحده	وی ^۲ و همکاران؛ ۲۰۱۶	<ul style="list-style-type: none"> استفاد از ابزاری موسوم به ابزار ارزیابی سراسری (GAT) برای سنجش موفقیت تاب‌آوری برنامه‌های آموزشی، اعتبارسنجی GAT با بهره‌مندی از مدل-سازي معادلات ساختاری اکتشافی.
۷	آسیب‌شناسی نظام ارزشیابی و تضمین کیفیت آموزش (مطالعه موردی: دانشگاه افسری امام علی(ع))	اکبری و همکاران؛ ۱۳۹۹	<ul style="list-style-type: none"> آسیب‌شناسی نظام ارزشیابی و تضمین کیفیت در آموزش با بهره‌مندی از سه سازه هیئت علمی، دانشجویان و مدیریت برنامه‌ریزی، شناسایی ۷۴ مورد آسیب از طریق مصاحبه اکتشافی با خبرگان جامعه هدف.
۸	ارزشیابی عملکرد گروه‌های آموزشی دانشگاه افسری امام علی (ع) با استفاده از الگوی تحلیل پوششی داده‌ها	لطفی و همکاران؛ ۱۳۹۵	<ul style="list-style-type: none"> ارزشیابی کارایی فنی ۱۷ گروه آموزشی دانشگاه افسری برای یک دوره یک ساله، انجام محاسبه در دو حالت بازدهی به مقیاس ثابت و بازدهی به مقیاس متغیر، رتبه‌بندی کارایی گروه‌های آموزشی، به همراه شناسایی و ارائه نقاط ضعف و قوت هر یک از گروه‌ها و وضعیت استفاده از،

ر.	عنوان پژوهش	پژوهشگر(ان)	اهم دست آوردها
			<ul style="list-style-type: none"> • شناسایی ۱۴ و ۳ گروه آموزشی کارآ و ناکارآ.
۹	طراحی الگوی ارزشیابی عملکرد دانشجویان با رویکرد بازخورد ۳۶۰ درجه‌ای	هادی نژاد و همکاران؛ ۱۳۹۵	<ul style="list-style-type: none"> • شناسایی و وزن دهی چهار سطح ارزشیابی با بهره‌مندی از نتایج مرور ادبیات و تطبیق آن با جامعه مورد مطالعه و مصاحبه با خبرگان، • ارائه روشی برای تحلیل نتایج ارزشیابی عملکرد دانشجویان با رویکرد ۳۶۰ درجه‌ای.
۱۰	ارزیابی محتوای دوره‌های آموزشی برگزار شده در مراکز ثابت آموزش فنی و حرفه‌ای خراسان جنوبی	زمانیان و همکاران؛ ۱۳۹۵	<ul style="list-style-type: none"> • شناسایی عوامل مؤثر بر ارزشیابی درونی محتوای آموزشی با بهره‌مندی از پیشینه علمی موضوع، • ارزشیابی محتوای دوره‌های آموزشی برگزار شده با بهره‌مندی از پرسشنامه محقق ساخته و استفاده از روش توصیفی و همبستگی-مقایسه‌ای به روش پیمایشی، • ارزشیابی تناسب محتوای آموزشی با نیازهای جامعه و تناسب محتوای نظری و عملی دوره‌ها در اولویت‌های اول توسط مربیان، • شناسایی رابطه مثبت و معنی‌دار میان متغیرهای نیازهای آموزشی کارآموزان، اهداف آموزشی و ارزشیابی پایان دوره با محتوای آموزشی.
۱۱	ارزیابی عملکرد دانش‌آموختگان دانشگاه افسری امام علی (ع)	رشیدزاده؛ ۱۳۹۱	<ul style="list-style-type: none"> • ارزشیابی عملکرد دانش‌آموختگان در شش بُعد توانایی‌های روحی، علمی-شناختی، نظامی-پرورشی، فکری، اجتماعی و توانایی‌های جسمی،

شناسایی و بررسی عوامل موثر بر ارتقاء مطلوبیت دوره تربیتی - آموزشی تکاور ... / ۱۱

ر.	عنوان پژوهش	پژوهشگر(ان)	اهم دست آوردها
			<ul style="list-style-type: none"> • تأیید ۱۰۰ سنجه ارزشیابی از میان ۲۲۱ سنجه عملکردی در طبقات شش گانه از سوی خبرگان، • وجود رابطه معنادار بین سنجه‌های عملکردی دانش‌آموختگان دانشگاه، • دارا بودن ضریب اهمیت متفاوت سنجه‌ها در سنجش عملکرد دانش‌آموختگان دانشگاه.
۱۲	ارزیابی و اولویت‌بندی ابعاد کیفیت خدمات آموزشی مبتنی بر الگوی سروکوآل با بهره‌گیری از رویکرد ترکیبی AHP-VIKOR	خیرگو و همکاران؛ ۱۳۹۵	<ul style="list-style-type: none"> • شناسایی ابعاد ملموس بودن، قابلیت اطمینان، پاسخگویی، تضمین و همدلی به عنوان ابعاد کیفیت خدمات آموزشی، • رتبه‌بندی کیفیت خدمات دانشکده‌ها بر اساس ابعاد کیفیت احصاء شده.
۱۳	مکان‌یابی نقاط بهینه برای اردوگاه‌های دانشگاه افسری با استفاده از روش تلفیقی GIS و مدل برنامه‌ریزی خطی	لطفی و همکاران؛ ۱۳۹۵	<ul style="list-style-type: none"> • شناسایی عوامل مؤثر در مکان‌گزینی مراکز و اردوگاه‌های نظامی، • شناسایی و اولویت‌بندی مکان‌ها بمنظور انتخاب مناطق بهینه برای اردوگاه‌های دانشگاه.
۱۴	ارزیابی آزمون عملکرد مطلوب نظامی (MOPC) در دانشجویان نظامی یک مرکز آموزشی	خطیبی عقدا و همکاران؛ ۱۳۹۷	<ul style="list-style-type: none"> • اهمیت بسیار بالای بهبود کیفیت تمرینات ورزشی و آزمون‌های نظامی در میان دانشجویان مراکز آموزشی نظامی، • ارائه روشی برای ارزشیابی آزمون عملکرد مطلوب نظامی با هدف ارتقاء سطح آمادگی جسمانی نظامیان.
۱۵	تأثیر دوره آموزش نظامی بر ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان نظامی	ملکی و همکاران؛ ۱۳۹۰	<ul style="list-style-type: none"> • بررسی تأثیر دوره آموزش نظامی بر ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان نظامی با بهره‌مندی از پرسشنامه شخصیتی برن‌رویتز، • اثرگذاری معنادار آموزش نظامی بر چهار صفت شخصیتی مورد بررسی.

ر.	عنوان پژوهش	پژوهشگر(ان)	اهم دست آوردها
۱۶	ارائه راهبردهای ارتقاء خودباوری در بین کارکنان پایور یکی از سازمان‌های نظامی	سنجری و همکاران؛ ۱۳۹۹	<ul style="list-style-type: none"> پایین بودن روحیه خودباوری در میان کارکنان تحت‌امر بر اساس نتایج برخی از پژوهش‌های آسیب‌شناسی اخیر در حوزه نظامی، ارائه راهبردهای ارتقاء خودباوری.
۱۷	تعیین رابطه بین سازگاری هیجانی و تنظیم شناختی هیجان با تاب‌آوری در پرستاران نظامی	موسوی و همکاران؛ ۱۴۰۰	<ul style="list-style-type: none"> تاب‌آوری، ظرفیتی است برای مقاومت در برابر استرس و فاجعه، بررسی تأثیر استرس بر کارکنان در محیط‌های نظامی، افزایش تاب‌آوری کارکنان واحدهای نظامی با افزایش مهارت و شایستگی در کنترل و بکارگیری هیجانات و سازگاری حرفه‌ای.
۱۸	ارزشیابی عملکرد دانش‌آموختگان یک دانشگاه نظامی از منظر کاربران	عباسیان و همکاران؛ ۱۳۹۷	<ul style="list-style-type: none"> استفاده از روش پرسشنامه محقق ساخته به منظور ارزشیابی عملکرد و نمونه‌گیری تصادفی-خوشه‌ای، احصاء ابعاد شش‌گانه توانایی‌های دانش‌آموختگان در حوزه‌های علمی-شناختی، روحی، نظامی-پرورشی، اجتماعی، فکری و جسمانی و از منظر کاربران، مطلوب بودن میزان عملکرد دانش‌آموختگان دانشگاه.
۱۹	اردوی تابستانی آموزشی افسران ذخیره ارتش (بررسی رابطه بین فعالیت‌های توسعه رهبر و ارزشیابی‌های رهبری)	استیل ^۱ ؛ ۲۰۱۹	<ul style="list-style-type: none"> توزیع پرسش‌نامه تحقیق در میان دانشجویان نظامی مورد مطالعه پس از موفقیت در آزمون‌ها، بررسی رابطه بین فعالیت‌های آموزش فرماندهی و ارزشیابی‌های فرماندهی در میان دانشجویان افسری در اردوی آموزش تابستانی،

شناسایی و بررسی عوامل موثر بر ارتقاء مطلوبیت دوره تربیتی - آموزشی تکاور /... / ۱۳

ر.	عنوان پژوهش	پژوهشگر(ان)	اهم دست آوردها
			<ul style="list-style-type: none"> استفاده از آمار توصیفی و استنباطی به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها.
۲۰	تأثیر تاکتیک‌ها و تجهیزات در برگزاری مناسب اردوی رزمی کویر در شرایط نبرد ناهمگون (مطالعه موردی یک مرکز آموزش نظامی)	علاماتی و همکاران؛ ۱۳۹۹	<ul style="list-style-type: none"> استفاده از پرسشنامه به منظور اولویت‌بندی تأثیر تاکتیک و تجهیزات، دسته‌بندی عوامل تجهیزات و تاکتیک در رتبه اول و دوم، پیشنهاد برنامه‌ریزی‌های دقیق، استفاده صحیح از زمین، آموزش و تمرین تاکتیک‌های حرکات در رزم برای کاهش آسیب‌پذیری در شرایط نبرد ناهمگون در حوزه تاکتیک، پیشنهاد پوتین، کوله‌پشتی سبک و استاندارد متناسب با نیروی انسانی، کیسه خواب بر مبنای شرایط آب و هوایی برای کاهش آسیب‌پذیری در شرایط نبرد ناهمگون در حوزه تجهیزات.
۲۱	تأثیر هشت هفته دوره آموزش تکاور بر هورمون‌های محور هیپوفیز تیروئید در دانشجویان افسری	برارپور و همکاران؛ ۱۳۹۵	<ul style="list-style-type: none"> استفاده از روش نیمه‌تجربی با طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون برای بررسی تأثیر دوره تربیتی-آموزشی تکاور، بررسی تأثیر هشت هفته دوره تربیتی-آموزشی تکاور بر هورمون‌های محور هیپوفیز تیروئید دانشجویان.
۲۲	مقایسه تأثیر دوره تربیتی-آموزشی تکاور و رزم در کوهستان بر آمادگی جسمانی و ترکیب بدنی دانشجویان دانشگاه افسری امام علی(ع)	احسان‌بخش و محمدیاری؛ ۱۳۹۷	<ul style="list-style-type: none"> احصاء سنجه آمادگی جسمانی و سنجه توده بدنی به عنوان معیارهای ارزشیابی، مقایسه سنجه آمادگی جسمانی و سنجه توده بدنی دانشجویان افسری در دوره‌های تربیتی-آموزشی تکاور و رزم در کوهستان.

۳- روش اجرای تحقیق

۳-۱- سؤالات تحقیق

سؤال اصلی: فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی تکاور با در نظر گرفتن نقش میانجی فعالیت‌های تربیت نظامی، چه تأثیری بر ارتقاء مطلوبیت دوره تربیتی-آموزشی تکاور دانشجویان مرکز آموزشی نظامی مورد مطالعه دارد؟ سؤالات فرعی عبارتند از:

۱. آیا فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی ارائه‌شده در دوره تربیتی-آموزشی تکاور باعث افزایش روحیه تاب‌آوری، اعتماد به نفس، ارتقاء سطح آموزش و مهارت زنده ماندن در شرایط سخت می‌شود؟
۲. آیا فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی دوره تربیتی-آموزشی تکاور بر فعالیت‌های تربیت نظامی دانشجویان اثرگذار است؟
۳. آیا تمامی کارگاه‌های فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی ارائه‌شده در دوره تربیتی-آموزشی تکاور اثرگذار هستند؟
۴. آیا فعالیت‌های تربیت نظامی انجام‌شده در دوره تربیتی-آموزشی تکاور بر پیامدهای تخصصی این دوره اثرگذار است؟
۵. آیا فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی دوره تربیتی-آموزشی تکاور بر فعالیت‌های کلی اجرای آموزش‌های دوره اثرگذار است؟
۶. آیا فعالیت‌های کلی اجرای آموزش‌های دوره تربیتی-آموزشی تکاور بر پیامدهای تخصصی دوره اثرگذار است؟
۷. آیا ویژگی‌های تسهیل‌کننده دوره تربیتی-آموزشی تکاور بر فعالیت‌های کلی اجرای آموزش‌های دوره اثرگذار است؟
۸. آیا فعالیت تربیت نظامی انجام‌شده در دوره تربیتی-آموزشی تکاور در نقش میانجی می‌تواند باعث اثرگذاری کارگاه‌های فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی بر پیامد دوره شود؟

۳-۲- فرضیه‌ها و مدل مفهومی تحقیق

فرضیه اصلی و شانزده فرضیه فرعی، متناظر با سؤال اصلی و سؤالات فرعی طراحی شد. بدینصورت که سؤال فرعی (۱) معادل فرضیه H_1 ، سؤال فرعی (۲) معادل فرضیه H_2 ، سؤال فرعی (۳) معادل فرضیه‌های H_3 تا H_{12} ، سؤال فرعی (۴) معادل فرضیه H_{13} ، سؤال فرعی (۵) معادل

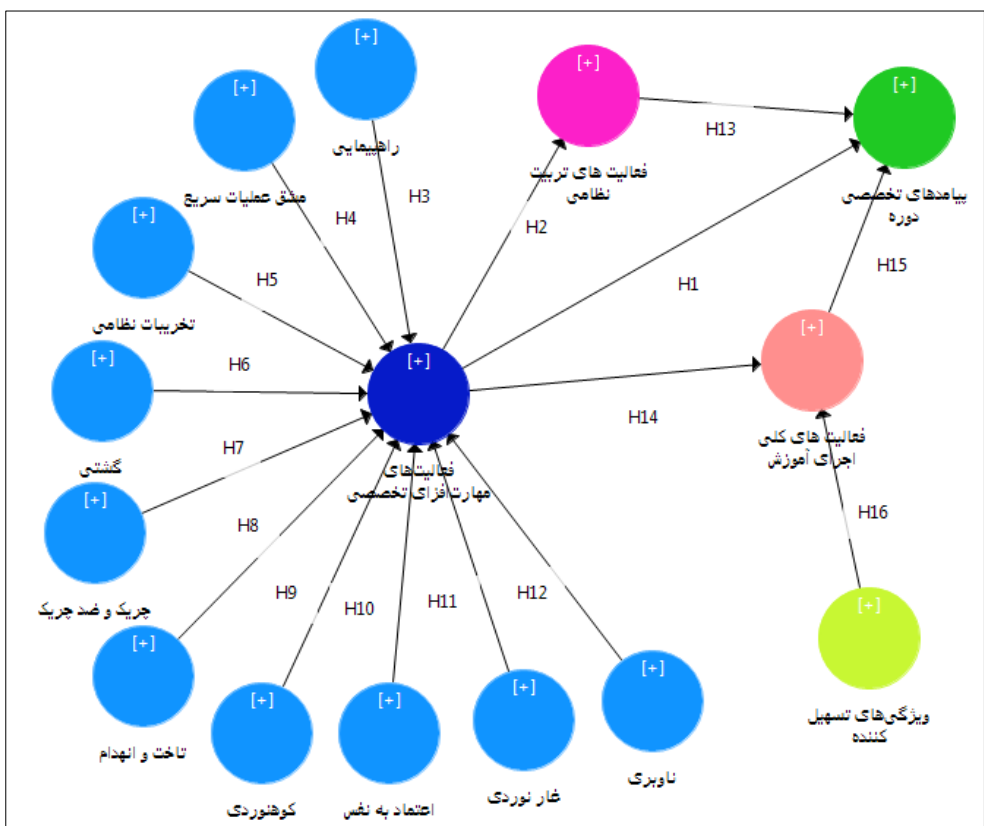
فرضیه H_{14} ، سؤال فرعی (۶) معادل فرضیه H_{15} و سؤال فرعی (۷) معادل فرضیه H_{16} است. مدل مفهومی تحقیق در شکل شماره (۱) آورده شده است.

۳-۳- روش و نوع تحقیق

این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی است. روشی که در آن استفاده شده است به صورت کمی و مصاحبه‌ای می‌باشد و با توجه به موضوع و ماهیت این پژوهش، از مدل‌سازی اکتشافی استفاده شده است که براساس آن داده‌های جمع‌آوری شده گردآوری و تحلیل می‌شوند.

۳-۴- جامعه آماری و حجم نمونه

روش نمونه‌گیری در این تحقیق هدفمند (قضاوتی) است. در طی آن با بهره‌مندی از اصول روش دلفی، پژوهشگر با توجه به آشنایی قبلی با جامعه آماری برای رسیدن به هدف خود، یعنی درک عمیق از مسئله موردنظر به صورت قضاوتی افرادی را انتخاب نمود که اطلاعات و درک آنها در زمینه مورد بررسی بسیار زیاد و عمیق است. بر همین اساس مشارکت‌کنندگان تحقیق، خبرگان دانشگاهی و نظامی هستند که ۲۱ نفر از آنان به روش نمونه‌گیری هدفمند تا رسیدن به اشباع نظری انتخاب شدند. این افراد شامل استادان دوره تربیتی-آموزشی تکاور در مرآپ شیراز و نیز استادان و فرماندهان دانشگاه‌های افسری ارتش ج.ا.ایران هستند.



شکل ۱: مدل مفهومی تحقیق

۵-۳- ابزار اندازه گیری

برای جمع آوری داده‌ها از روش کتابخانه‌ای و میدانی (مصاحبه و پرسش‌نامه) استفاده شد. بر این اساس با مراجعه به منابع کتابخانه‌ای و مطالعه تحقیقات انجام شده قبلی، بخش مبانی نظری و مرور ادبیات تحقیق تدوین گردید. در ادامه پژوهشگر برای تدقیق و غنی‌سازی اطلاعات میدانی و کتابخانه‌ای گردآوری شده و دریافت دیدگاه‌ها و تجربیات و نهایتاً ایجاد اجماع از روش دلفی بهره برد. انتخاب پانل صاحب‌نظران بخش بسیار مهمی از انجام تکنیک دلفی است و تخصص اعضاء تضمین بسیار بالایی برای تأیید نتایج به‌دست آمده می‌باشد لذا حلقه اعضا بایستی بر اساس تخصص آنان از موضوع موردنظر انتخاب شود و نه به‌صورت تصادفی (لینستون و تورف، ۲۰۰۲). لازم به ذکر است که علاوه بر مصاحبه برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته (طراحی شده بر اساس سرفصل‌های آموزش دوره تربیتی-آموزشی تکاور) مشتمل بر پنج بُعد، ۱۵ عامل و ۶۹ سنجه با مقیاس پنج درجه‌ای طیف لیکرت استفاده شد.

۶-۳- روایی^۱ پرسش‌نامه

در الگوی حاضر ابعاد ارزشیابی دوره (مشمتمل بر ابعاد پنج‌گانه «ویژگی‌های تسهیل‌کننده»، «فعالیت‌های کلی اجرای آموزش»، «فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی»، «فعالیت‌های تربیت نظامی» و «پیامدهای تخصصی دوره») به‌عنوان متغیرهای مشاهده‌شده (مؤلفه‌ها) و متغیر «مطلوبیت دوره تربیتی-آموزشی تکاور» به‌عنوان متغیر مکنون (پنهان^۲) در نظر گرفته شده است. روایی به مناسب بودن آزمون برای اندازه‌گیری آنچه مدنظر می‌باشد، اشاره دارد. در سنجش روایی یک پرسش‌نامه درصدد پاسخگویی به این سؤال هستیم که «پرسش‌نامه موردنظر از لحاظ مطابقت با صفت پنهان تا چه میزان صداقت دارد؟» (بایزیدی و همکاران؛ ۱۳۹۳). روایی این پرسش‌نامه با بهره‌مندی از روش روایی محتوا و بر اساس نظرات خبرگان مورد بررسی و تأیید قرار گرفت.

۷-۳- پایایی^۳ پرسش‌نامه

منظور از پایایی یا قابلیت اعتماد یک ابزار سنجش، آن است که اگر خصیصه موردنظر را با همان ابزار (و یا حتی با ابزار مشابه و قابل مقایسه با آن) و تحت شرایط مشابه، مجدداً اندازه بگیریم نتایج حاصل تا چه میزان دقیق، قابل اعتماد و مشابه نتایج قبلی خواهد بود (هومن؛ ۱۳۷۸). در سنجش پایایی یک پرسش‌نامه درصدد پاسخگویی به این سؤال هستیم که «نمونه پرسش‌نامه تا چه میزان معرف دقیق مرجع وسیع‌تر پرسش‌هایی است که از آن استخراج شده است» (بایزیدی و همکاران؛ ۱۳۹۳). برای محاسبه پایایی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. در تحقیق حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای سؤالات پرسش‌نامه بررسی میزان مطلوبیت فعالیت‌های تربیتی-آموزشی تکاور، مقدار ۰.۹۰٪ به دست آمد که نشان می‌دهد سؤالات پرسش‌نامه از پایایی بالایی برخوردار است.

جدول ۲: نتایج آزمون پایایی و تعداد سؤالات ابزار

مقدار پایایی	تعداد متغیرهای مشاهده شده (سنجه‌ها)	عامل	بُعد	متغیر مکتون		
۹۰٪	۱۱	امور کلی اجرای آموزش‌ها	ویژگی‌های تسهیل‌کننده	مطلوبیت دوره تربیتی - آموزشی تکاور		
	۲	وسایل آموزشی و کمک آموزشی				
	۷۸.۲٪	۴	کیفیت کلی اجرای آموزش		فعالیت‌های کلی اجرای آموزش	
	۹۵.۶٪	۶	عملیات مهارت‌افزای راهپیمایی		فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی	
	۹۱.۳٪	۴	عملیات مهارت‌افزای مشق عملیات سریع			
	۸۱.۲٪	۴	عملیات مهارت‌افزای تخریبات نظامی			
	۹۵.۷٪	۵	عملیات مهارت‌افزای اجرای گشتی‌ها			
	۹۰.۳٪	۴	عملیات مهارت‌افزای چریک و ضدچریک			
	۸۹.۳٪	۴	عملیات مهارت‌افزای تاخت و انهدام			
	۹۳.۴٪	۵	عملیات مهارت‌افزای کوهنوردی			
	۹۴٪	۵	عملیات مهارت‌افزای اعتماد به نفس			
	۹۲.۲٪	۴	عملیات مهارت‌افزای غارنشینی و غارنوردی			
	۹۶.۲٪	۲	عملیات مهارت‌افزای ناوبری و جهت‌یابی			
	۹۲.۴٪	۳	تربیت نظامی			فعالیت‌های تربیت نظامی
	۸۹.۹٪	۶	پیامدها			پیامدهای تخصصی دوره
--	۶۹	۱۵	۵	جمع کل		

۸-۳- روش انجام تحقیق

در پژوهش حاضر در فاز نخست تحقیق، با بهره‌مندی از اسناد بالادستی، سرفصل‌های ابلاغی دوره رنجر و روش مصاحبه ساختاریافته، پرسشنامه‌ای محقق‌ساخته ارزشیابی مطلوبیت طراحی شد. برای این منظور ابتدا با بهره‌مندی از اسناد بالادستی و سرفصل‌های ابلاغی دوره رنجر در طرح‌وب برنامه مرکز آموزش نظامی موردمطالعه، نمونه اولیه پرسش‌نامه ارزشیابی مطلوبیت طراحی گردید. سپس از طریق مصاحبه ساختاریافته با خبرگان علمی-نظامی (شامل استادان دوره مراپ تکاور و استادان و فرماندهان مرکز آموزشی نظامی موردمطالعه) که سابقه گذراندن و هدایت چندین باره این دوره را در کارنامه خدمتی خود دارند؛ نسخه نهایی پرسشنامه‌ای محقق‌ساخته ارزشیابی مطلوبیت (حاوی پنج بُعد، ۱۵ عامل و ۶۹ سنجه) احصاء شد. تعداد این خبرگان شامل ۲۱ نفر به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب و با بهره‌مندی از روش دلفی و تا رسیدن به اشیاع نظری ادامه یافت. در ادامه و در فاز دوم تحقیق، مدل مناسب جهت ارزشیابی کمی دوره تربیتی- آموزشی تکاور ارائه گشته و در همین راستا برای آزمون فرضیه‌های تحقیق از روش تحلیل عاملی تأییدی و نرم‌افزار PLS استفاده شد.

اطلاعات دموگرافیک خبرگان به شرح جدول شماره (۳) است.

جدول ۳: اطلاعات دموگرافیک پاسخ‌دهندگان

گروه‌بندی	سروران و پایین‌تر	سرگرد	سرهنگ ۲	سرهنگ و بالاتر	بدون پاسخ	جمع
ویژگی پاسخ‌دهنده	۶	۲	۷	۶	۰	۲۱
درجه	۲۸.۶٪	۹.۵٪	۳۳.۳٪	۲۸.۶٪	۰.۰٪	۱۰۰٪
گروه‌بندی	رزمی	پشتیبانی	پشتیبانی رزمی	پشتیبانی خدمات رزمی	بدون پاسخ	جمع
ویژگی پاسخ‌دهنده	۱۶	۱	۱	۴	۰	۲۱
رسته	۷۶.۲٪	۴.۸٪	۱۹.۰٪	۰.۰٪	۰.۰٪	۱۰۰٪
گروه‌بندی	بین ۱۱ تا ۲۰ سال	بالای ۲۱ سال	بدون پاسخ	جمع		
ویژگی پاسخ‌دهنده	۶	۱۵	۰	۲۱		
سنوات خدمتی	۲۸.۶٪	۷۱.۴٪	۰.۰٪	۱۰۰٪		
گروه‌بندی	کاردانی و پایین‌تر	کارشناسی	کارشناسی ارشد	دکتری	بدون پاسخ	جمع
ویژگی پاسخ‌دهنده	۱	۹	۵	۶	۰	۲۱
تحصیلات	۴.۸٪	۴۲.۹٪	۲۳.۸٪	۲۸.۶٪	۰.۰٪	۱۰۰٪
گروه‌بندی	کمتر از ۳۰	۳۱ تا ۴۰	۴۱ تا ۵۰	بیشتر از ۵۱	بدون پاسخ	جمع
ویژگی پاسخ‌دهنده	۱	۹	۸	۱	۲	۲۱
سن	۴.۸٪	۴۲.۹٪	۳۸.۱٪	۴.۸٪	۹.۵٪	۱۰۰٪

۴- یافته‌های تحقیق

۴-۱ یافته‌های کیفی

در این پژوهش در گام نخست در چارچوب روشی کیفی، به بررسی نتایج حاصل از مرور ادبیات تحقیق و مطالعه اسناد بالادستی درخصوص سرفصل‌های دوره تربیتی-آموزشی تکاور و سایر پروژه‌های علمی-پژوهشی مشابه اقدام گردید. سپس نتایج حاصل از گام نخست، در قالب مصاحبه‌های ساختار یافته با خبرگان علمی-نظامی و براساس روش دلفی مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نهایی بخش کیفی تحقیق درخصوص شناسایی ابعاد، عوامل و سنجه‌های ارزشیابی دوره

شناسایی و بررسی عوامل موثر بر ارتقاء مطلوبیت دوره تربیتی - آموزشی تکاور ... / ۲۱

تربیتی-آموزشی تکاور شیراز (نتایج حاصل از مطالعه ادبیات پژوهش، مصاحبه‌ها و تجزیه و تحلیل آنها) در قالب جدول شماره (۴) دسته‌بندی شده است.

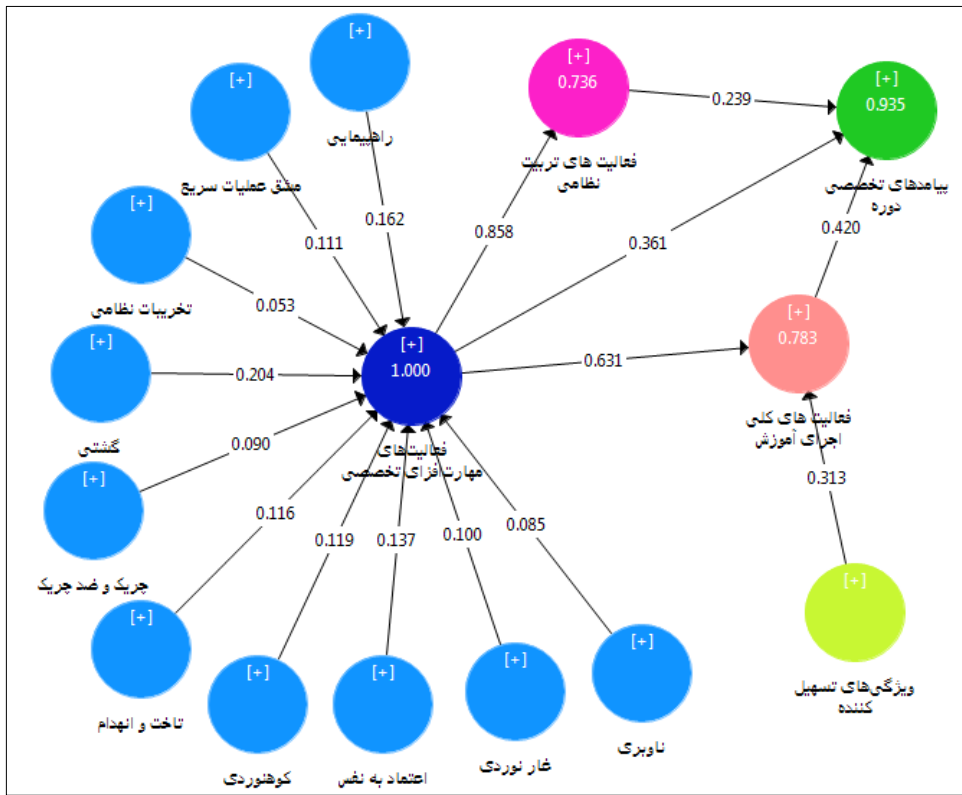
جدول ۴: نتایج بخش کیفی در خصوص شناسایی ابعاد، عوامل و سنجه‌های ارزشیابی دوره تربیتی-آموزشی تکاور

سنجه ارزشیابی	عامل ارزشیابی	بُعد ارزشیابی
میزان پراکندگی دسته‌های آموزشی - طول دوره - روزآمد بودن سرفصل‌های آموزشی با توجه به تهدیدات روز - حضور به موقع استادان - حضور به موقع دانشجویان - عدم تفرقه دانشجویان - نشاط و شادابی دانشجویان - کیفیت و تعداد کمک‌مربیان	امور کلی اجرای آموزش‌ها	ویژگی‌های تسهیل‌کننده
کمیت وسایل - کیفیت و آماده‌به‌کاری وسایل آموزشی و کمک‌آموزشی	وسایل آموزشی	
عملی و مهارت محور بودن - سطح دانش و توانمندی استادان - ارتباط بین آموزش‌های عملی با آموزش‌ها تئوری قبلی مرکز آموزش - ایمنی و پیش‌گیری	کیفیت کلی اجرای آموزش	فعالیت‌های کلی اجرا
راهپیمایی ۵، ۱۰، ۱۵، ۲۰ و ۲۷ کیلومتر - دوی هم‌وزن	عملیات راهپیمایی	
تبحر و تجربه استادان - عملی و مهارت‌افزا بودن برنامه آموزشی - تسلط استادان در ارائه کیفی آموزش - سطح یادگیری دانشجویان	عملیات مهارت‌افزای مشق عملیات سریع	
تبحر و تجربه استادان - عملی و مهارت‌افزا بودن برنامه آموزشی - تسلط استادان در ارائه کیفی آموزش - سطح یادگیری دانشجویان	عملیات مهارت‌افزای تخریب‌ات نظامی	فعالیت‌های
اجرای آموزش‌های انهدام پل - قدم به قدم - برداشت در نقطه - برد بلند - بیابانی و کویری	عملیات مهارت‌افزای اجرای گشتی‌ها	مهارت‌افزای تخصصی
تبحر و تجربه استادان - عملی و مهارت‌افزا بودن برنامه آموزشی - تسلط استادان در ارائه کیفی آموزش - سطح یادگیری دانشجویان	عملیات مهارت‌افزای چریک و ضدچریک	
تبحر و تجربه استادان - عملی و مهارت‌افزا بودن برنامه آموزشی - تسلط استادان در ارائه کیفی آموزش - سطح یادگیری دانشجویان	عملیات مهارت‌افزای تاخت و انهدام	

سنجه ارزشیابی	عامل ارزشیابی	بُعد ارزشیابی
رعایت نکات ایمنی- تبحر و تجربه استادان- عملی و مهارت‌افزا بودن برنامه آموزشی- تسلط استادان در ارائه کفای آموزش- سطح یادگیری دانشجویان	عملیات مهارت‌افزای کوهنوردی	
رعایت نکات ایمنی- تبحر و تجربه استادان- عملی و مهارت‌افزا بودن برنامه آموزشی- تسلط استادان در ارائه کفای آموزش- سطح یادگیری دانشجویان	عملیات مهارت‌افزای اعتماد به نفس	
تبحر و تجربه استادان- عملی و مهارت‌افزا بودن برنامه آموزشی- تسلط استادان در ارائه کفای آموزش- سطح یادگیری دانشجویان	عملیات مهارت‌افزای غارنوردی	
اجرای آموزش‌های جهت‌یابی- ناوبری روزانه- ناوبری شبانه- جی.پی.اس	عملیات مهارت‌افزای ناوبری و جهت‌یابی	
میزان اثرگذاری رفتار استادان (مربیان و کمک‌مربیان دوره)- میزان اثرگذاری رفتار فرمانده گردان- میزان اثرگذاری رفتار فرمانده گروهان	تربیت نظامی	فعالیت‌های تربیت نظامی
ارتقاء روحیه تاب‌آوری- افزایش اعتماد به نفس و خودباوری- ارتقاء مهارت زنده ماندن در شرایط سخت- حفظ صحت و سلامت (ایمنی) آموزش‌گیرندگان	پیامدها	پیامدهای تخصصی
۶۹	۱۵	جمع ۵

۲-۴ یافته‌های کمی

در فاز کمی تحقیق، در گام نخست به منظور اعتبارسنجی و برازش الگوی تحقیق، از تحلیل عاملی تأییدی و روش حداقل مربعات جزئی (با بهره‌مندی از نرم‌افزار PLS) استفاده شده است. شکل‌های شماره (۱) و (۲) ساختار عاملی (مدل اندازه‌گیری) الگوی عوامل مؤثر بر دوره تربیتی- آموزشی تکاور را بر اساس خروجی نرم‌افزار PLS در وضعیت بارعاملی/ ضرایب استاندارد و اعداد معناداری نشان می‌دهد.



شکل ۲: مدل تحلیل عاملی در وضعیت ضرایب استاندارد

در این بخش قبل از برازش مدل به دست آمده به بررسی معیارهای مدل اندازه‌گیری پرداخته می‌شود. اولین سنجه بررسی پایایی مدل اندازه‌گیری، بررسی قابلیت اطمینان سنجه بارهای عاملی می‌باشد. اگر بارهای عاملی سنجه‌ها کمتر از مقدار ۰.۴ باشد باید نسبت به حذف آن اقدام نمود. در پژوهش حاضر مقدار بارهای عاملی همه سنجه‌ها بالای ۰.۴ به دست آمده است و نیازی به حذف سؤالی نیست.

در گام بعدی به بررسی واگرایی-همگرایی (AVE) هر یک از سازه‌های مدل اندازه‌گیری پرداخته می‌شود. در این حالت روایی همگرایی باید بالاتر از ۰.۵ باشد تا مدل بدون حذف هیچ سنجه‌ایی حفظ شود. نتایج به دست آمده به شرح جدول (۵) است.

جدول ۵: نتایج واگرایی-همگرایی بر اساس معیار واریانس استخراج شده (AVE) برای هر عامل

معیار AVE	بُعد / عامل	معیار AVE	بُعد / عامل
۰.۸۳۵	عملیات مهارت‌افزای کوهنوردی	۰.۹۳۰	عملیات مهارت‌افزای ناوبری
۰.۸۲۵	عملیات مهارت‌افزای انهدام	۰.۸۶۹	فعالیت‌های تربیت نظامی
۰.۸۲۵	عملیات مهارت‌افزای راهپیمایی	۰.۸۶۳	عملیات مهارت‌افزای غارنوردی
۰.۶۰۸	فعالیت‌های کلی اجرای آموزش	۰.۸۵۵	عملیات مهارت‌افزای گشتی
۰.۶۰۶	فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی	۰.۸۵۲	عملیات مهارت‌افزای مشق عملیات سریع
۰.۵۹۵	پیامدهای تخصصی دوره	۰.۸۴۹	عملیات مهارت‌افزای اعتماد به نفس
۰.۵	ویژگی‌های تسهیل‌کننده	۰.۸۴۰	عملیات مهارت‌افزای انفجارات نظامی
		۰.۸۳۸	عملیات مهارت‌افزای چریک و ضدچریک

بر اساس نتایج حاصل، تا این مرحله مدل ارائه‌شده در شکل (۱)، از لحاظ پایایی و روایی مورد قبول واقع شد. در مرحله بعدی لازم است معیارهای مدل ساختاری مورد بررسی و ارزشیابی قرار گیرد.

اولین معیار مورد بررسی در این بخش، معیار ضریب تعیین می‌باشد. معیار ضریب تعیین یا ضریب تشخیص، قدرت توضیح‌دهندگی مدل را نشان می‌دهد. این مقدار برابر با توان دوم همبستگی میان مقادیر واقعی و پیش‌بینی‌شده یک سازه درون‌زای مشخص شده است و مقادیر ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ به ترتیب مقادیر ضعیف، متوسط و قوی ارزشیابی را نشان می‌دهند. نتایج این معیار برای متغیرهای درون‌زای مدل ارزشیابی پیشنهادی دوره تربیتی-آموزشی تکاور، در جدول زیر آورده شده است.

جدول ۶: نتایج معیار ضریب تعیین برای مدل ارزشیابی پیشنهادی دوره تربیتی-آموزشی تکاور

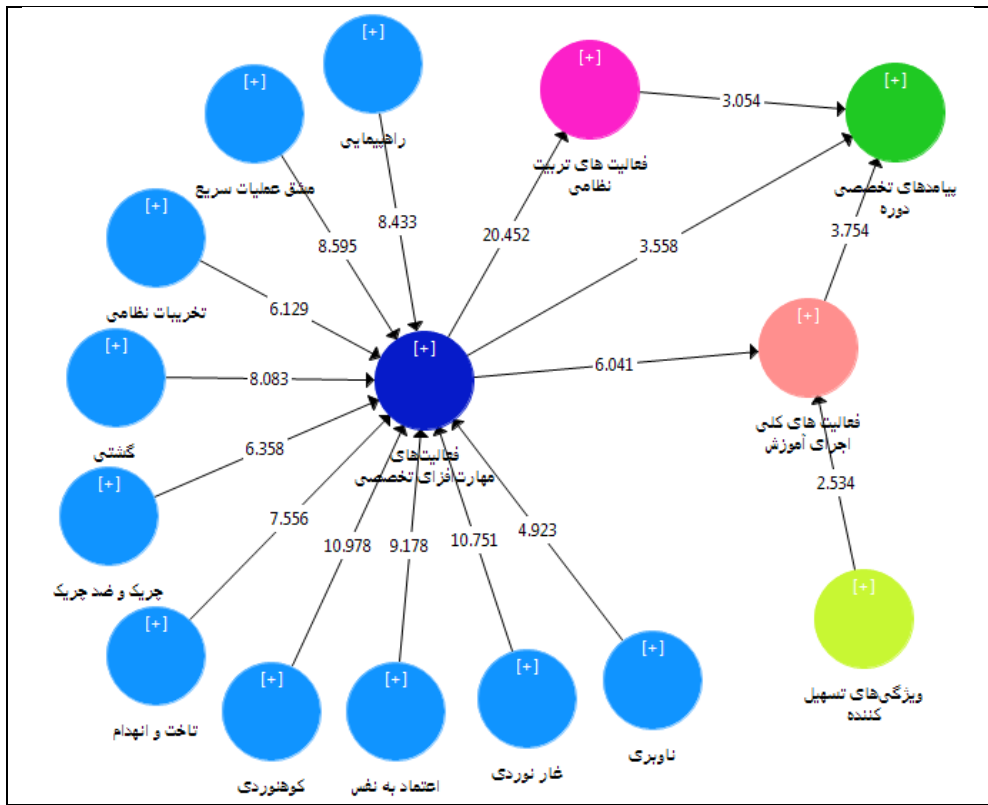
بُعد	ضریب تعیین (R ²)	بُعد	ضریب تعیین (R ²)
فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی	۱.۰۰۰	فعالیت‌های کلی اجرای آموزش	۰.۷۸۳
پیامدهای تخصصی دوره	۰.۹۳۵	فعالیت‌های تربیت نظامی	۰.۷۶۳

معیار بعدی، معیار استون‌گیسر (Q²) است. این سنجه تناسب پیش‌بینی مدل را نشان می‌دهد. در واقع نشان می‌دهد اگر در یک مدل روابط بین سازه‌ها به درستی تعریف شده باشد سازه‌ها قادر به تأثیرگذاری کافی بر سنجه‌های همدیگر هستند. این امر موجب می‌شود فرضیات به درستی ارزشیابی گردند. مقادیر ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ به ترتیب کوچک، متوسط و بزرگ برآورد می‌شوند. نتایج این معیار برای متغیرهای درون‌زای مدل ارزشیابی پیشنهادی دوره تربیتی-آموزشی تکاور، در جدول زیر آورده شده است:

جدول ۷: نتایج معیار استون‌گیسر برای مدل ارزشیابی پیشنهادی دوره تربیتی-آموزشی تکاور

معیار Q ²	بُعد	معیار Q ²	بُعد
۰.۵۱۶	پیامدهای تخصصی دوره	۰.۶۲۲	فعالیت‌های تربیت نظامی
۰.۴۵۹	فعالیت‌های کلی اجرای آموزش	۰.۵۸۶	فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی

نتایج به دست آمده نشان می‌دهد علاوه بر تأیید معیارهای مدل اندازه‌گیری، معیارهای مدل ساختاری هم تأیید شده است. حال فقط نیاز است که در گام آخر فرضیات مدل به صورت مستقیم و غیرمستقیم ارزشیابی و بررسی شوند.



شکل ۳: مدل ارزشیابی در حالت عدد معناداری (t-value)

همانگونه که در شکل شماره (۳) مشاهده می‌شود عدد معناداری (t-value) به دست آمده برای هر تمامی عناصر مدل و تمامی سنجه‌های مربوط به هریک از آنها بزرگتر از مقدار ۱.۹۶ است. بنابراین ضرایب استاندارد به دست آمده برای تمامی سنجه‌ها و مؤلفه‌های مدل ارزشیابی پیشنهادی معنادار بوده و هیچ سنجه و مؤلفه‌ای از مدل ارزشیابی پیشنهادی حذف نمی‌گردد.

بنابراین مدل ارزشیابی پیشنهادی رسم شده برای ارزشیابی دوره تربیتی-آموزشی تکاور با پنج بُعد، ۱۵ عامل و ۶۹ سنجه تأیید می‌گردد. همچنین نتایج شکل (۲) نشان می‌دهد تمام فرضیات موردبررسی همگی تأیید می‌شوند. نتایج حاصله از یافته‌های مدل در جدول شماره (۸) آمده است.

جدول ۸: نتایج حاصله از یافته‌های مدل ارزشیابی پیشنهادی دوره تربیتی-آموزشی تکاور

شماره فرضیه	فرضیه	ضریب استاندارد	t-value	نتیجه
H1	فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی بر پیامدهای تخصصی دوره تأثیر معنادار دارد.	۰.۳۶۱	۳.۵۵۸	تأیید
H2	فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی بر فعالیت‌های تربیت نظامی تأثیر معنادار دارد.	۰.۸۵۸	۲۰.۴۵۲	تأیید
H3	کارگاه عملیات مهارت‌افزای راهپیمایی تأثیر معنادار دارد	۰.۱۶۲	۸.۴۳۳	تأیید
H4	کارگاه عملیات مهارت‌افزای مشق عملیات سریع تأثیر معنادار دارد	۰.۱۱۱	۸.۵۹۵	تأیید
H5	کارگاه عملیات مهارت‌افزای انفجارات نظامی تأثیر معنادار دارد	۰.۰۵۳	۶.۱۲۹	تأیید
H6	کارگاه عملیات مهارت‌افزای گشتی تأثیر معنادار دارد	۰.۲۰۴	۸.۰۸۳	تأیید
H7	کارگاه عملیات مهارت‌افزای چریک و ضدچریک تأثیر معنادار دارد	۰.۰۹۰	۶.۳۵۸	تأیید
H8	کارگاه عملیات مهارت‌افزای انهدام تأثیر معنادار دارد	۰.۱۱۶	۷.۵۵۶	تأیید
H9	کارگاه عملیات مهارت‌افزای کوهنوردی تأثیر معنادار دارد	۰.۱۱۹	۱۰.۹۷۸	تأیید
H10	کارگاه عملیات مهارت‌افزای اعتماد به نفس تأثیر معنادار دارد	۰.۱۳۷	۹.۱۷۸	تأیید
H11	کارگاه عملیات مهارت‌افزای غارنوردی تأثیر معنادار دارد	۰.۱۰۰	۱۰.۷۵۱	تأیید
H12	کارگاه عملیات مهارت‌افزای ناوبری تأثیر معنادار دارد	۰.۰۸۵	۴.۹۲۳	تأیید
H13	فعالیت‌های تربیت نظامی بر پیامدهای تخصصی دوره تأثیر معنادار دارد	۰.۲۳۹	۳.۰۵۴	تأیید
H14	فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی بر فعالیت‌های کلی اجرای آموزش تأثیر معنادار دارد	۰.۶۳۱	۶.۰۴۱	تأیید
H15	فعالیت‌های کلی اجرای آموزش بر پیامدهای تخصصی دوره تأثیر معنادار دارد.	۰.۴۲۰	۳.۷۵۴	تأیید
H16	ویژگی‌های تسهیل‌کننده بر فعالیت‌های کلی اجرای آموزش تأثیر معنادار دارد.	۰.۳۱۳	۲.۵۳۴	تأیید

در ادامه با بهره‌مندی از نتایج جدول بالا، به بررسی و جواب سؤالات فرعی تحقیق پرداخته شده است:

سؤال فرعی شماره ۱: آیا فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی ارائه‌شده در دوره تربیتی-آموزشی تکاور باعث افزایش روحیه تاب‌آوری، اعتماد به نفس، ارتقاء سطح آموزش و مهارت زنده ماندن در شرایط سخت دانشجویان حاضر در دوره می‌شود؟

پاسخ: نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که این فرضیه تأیید می‌شود بطوریکه عدد معناداری آن ۳.۵۵۸ برآورد شده است. از اینرو ارتقاء اعتمادبنفس و خودباوری از مهم‌ترین پیامدهای طی موفقیت‌آمیز دوره تربیتی-آموزشی تکاور می‌باشد.

سؤال فرعی شماره ۲: آیا فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی ارائه‌شده در دوره تربیتی-آموزشی تکاور بر تربیت نظامی اثرگذار است؟

پاسخ: فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی از منظر آماری با عدد معناداری ۲۰.۴۵۲ تأیید می‌کند که بر فعالیت‌های تربیت نظامی اثرگذار است.

سؤال فرعی شماره ۳: آیا تمامی کارگاه‌های فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی ارائه‌شده در دوره تربیتی-آموزشی تکاور اثرگذار هستند؟

پاسخ: نتایج به دست آمده تأییدکننده این موضوع است که تمامی آموزش‌های تخصصی دوره تربیتی-آموزشی تکاور اثرگذار هستند. سه آموزش تخصصی مهم که بیشترین تأثیر را دارند به ترتیب عبارتند از: کارگاه عملیات مهارت‌افزای گشتی، کارگاه عملیات مهارت‌افزای اعتماد به نفس و کارگاه عملیات مهارت‌افزای راهپیمایی‌ها.

سؤال فرعی شماره ۴: آیا فعالیت‌های تربیت نظامی انجام‌شده در دوره تربیتی-آموزشی تکاور بر پیامدهای تخصصی این دوره اثرگذار است؟

پاسخ: نتیجه‌ای که در پژوهش حاضر به دست آمده نشان می‌دهد که یکی از عواملی که می‌تواند بر مطلوبیت و پیامدهای تخصصی دوره تربیتی-آموزشی تکاور اثر بگذارد، رفتار و روحیه استادان (مربیان و کمک‌مربیان) دوره است. نتایج به دست آمده هم از لحاظ آماری با عدد معناداری ۳.۰۵۴ بر این موضوع صحه می‌گذارد.

سؤال فرعی شماره ۵: آیا فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی ارائه‌شده در دوره تربیتی-آموزشی تکاور بر فعالیت‌های کلی اجرای آموزش‌های این دوره اثرگذار است؟

پاسخ: فعالیت مهارت‌افزای تخصصی با عدد معناداری ۰.۰۴۱ و ضریب استاندارد ۰.۶۳۱ بر فعالیت‌های کلی اجرای آموزش‌های دوره اثرگذار است.

سؤال فرعی شماره ۶: آیا فعالیت‌های کلی اجرای آموزش‌های دوره تربیتی-آموزشی تکاور بر پیامدهای تخصصی دوره اثرگذار است؟

پاسخ: عدد معناداری به دست آمده برای این سؤال ۳.۷۵۴ و مؤید این اثرگذاری می‌باشد.

سؤال فرعی شماره ۷: آیا امور تسهیل‌کننده دوره تربیتی-آموزشی تکاور بر فعالیت‌های کلی اجرای آموزش‌های دوره اثرگذار است؟

پاسخ: امور تسهیل‌کننده دوره تربیتی-آموزشی تکاور بر فعالیت‌های کلی اجرای آموزش‌های دوره اثر دارد. نتایج نشان می‌دهد که این امر با عدد معناداری ۲.۵۳۴، می‌تواند به عنوان یک عامل مهم بر پیامد دوره اثر بگذارد.

سؤال فرعی شماره ۸: آیا فعالیت‌های تربیت نظامی انجام‌گرفته در دوره تربیتی-آموزشی تکاور در نقش میانجی می‌تواند باعث اثرگذاری کارگاه‌های فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی بر پیامد دوره شود؟

با نتایج به دست آمده از جدول شماره (۹) می‌توان به این موضوع اشاره کرد که «فعالیت‌های تربیت نظامی» نقش متغیر میانجی را در اثرگذاری غیرمستقیم متغیر «فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی» بر «پیامدهای تخصصی دوره تربیتی-آموزشی تکاور شیراز» ایفا می‌کند. در ادامه به فرضیه‌هایی که به صورت غیرمستقیم اثرگذار هستند پرداخته شده است:

جدول ۹: آزمون فرضیه‌های اثرات غیرمستقیم با استفاده از متغیرهای میانجی

نتیجه آزمون	t-value	ضریب استاندارد	فرضیه اثرات غیرمستقیم
تأیید	۱.۸۳۹	۰.۱۳۲	ویژگی‌های تسهیل‌کننده-فعالیت‌های کلی اجرا-پیامدهای تخصصی دوره
تأیید	۲.۸۳۶	۰.۲۶۵	فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی-فعالیت‌های کلی اجرا-پیامدهای تخصصی دوره
تأیید	۲.۵۱۲	۰.۲۰۵	فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی-فعالیت‌های تربیت نظامی-پیامدهای تخصصی دوره

«فعالیت‌های کلی اجرای آموزش» نقش متغیر میانجی را در اثرگذاری غیرمستقیم متغیرهای «ویژگی‌های تسهیل‌کننده» و نیز «فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی» بر «پیامدهای تخصصی دوره تربیتی-آموزشی تکاور شیراز» ایفا می‌کند.

پاسخ به سؤال اصلی تحقیق: بر اساس نتایج حاصل‌شده، اکنون می‌توان به سؤال اصلی تحقیق پاسخ داد و عنوان نمود که: فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی دوره تربیتی-آموزشی تکاور با در نظر گرفتن نقش میانجی فعالیت‌های تربیت نظامی، بر ارتقاء مطلوبیت دوره تربیتی-آموزشی تکاور دانشجویان مرکز آموزشی نظامی مورد مطالعه تأثیر مثبت معنی‌داری دارد.

۵- بحث و نتیجه‌گیری

شناسایی و بررسی تأثیر عوامل مؤثر بر ارتقاء مطلوبیت دوره‌های تربیتی-آموزشی تخصصی نظامی از جمله موارد مهم در ارتقاء کیفیت این قبیل دوره‌ها محسوب می‌شود. با توجه به اینکه دوره تربیتی-آموزشی تکاور یکی از مهم‌ترین دوره‌های تربیتی-آموزشی نظامی نیروهای مسلح ج.ا.ایران محسوب می‌شود، از همین رو از منظر سامانه فرماندهی مرکز آموزشی نظامی مورد مطالعه داشتن یک الگوی بومی و تخصصی مناسب برای ارزشیابی این دوره تربیتی-آموزشی تخصصی نظامی امری ضروری است. در همین راستا در پژوهش حاضر به عنوان نوآوری اصلی تحقیق سعی شد تا مدل ارزشیابی مناسبی برای این امر ارائه شود. نتایج به دست آمده حاکی از این است که مدل اکتشافی پیشنهادی، معیارها و سنجه‌های مناسبی را برای یک ارزشیابی صحیح از دوره تربیتی-آموزشی تکاور ارائه می‌کند و می‌توان از این مدل برای ارزشیابی مطلوبیت دوره تربیتی-آموزشی تکاور و تجزیه و تحلیل آن استفاده نمود. به بیانی دیگر نتایج معیارهای مدل اندازه‌گیری (معیارهای قابلیت اطمینان سنجه، پایایی مدل اندازه‌گیری و واگرایی-همگرایی سازه‌های مدل) و نیز معیارهای مدل ساختاری (معیارهای ضریب تعیین و تناسب پیش‌بینی مدل) حاکی از برازش مطلوب مدل پیشنهادی ارزشیابی مطلوبیت دوره تربیتی-آموزشی تکاور شیراز است.

در ادامه تحقیق یک فرضیه اصلی و ۱۶ فرضیه فرعی طراحی و برای آزمون فرضیه‌ها از روش تحلیل عاملی تأییدی و نرم‌افزار PLS استفاده شد. بر اساس نتایج t-Value، فرضیه اصلی و همه فرضیه‌های فرعی به شرح زیر تأیید شدند:

❖ **سؤال فرعی ۱:** آیا فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی ارائه‌شده در دوره تربیتی-آموزشی

تکاور باعث افزایش روحیه تاب‌آوری، اعتماد به نفس، ارتقاء سطح آموزش و مهارت زنده

ماندن در شرایط سخت دانشجویان حاضر در دوره می‌شود؟

- **پاسخ:** نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که این فرضیه تأیید می‌شود بطوریکه عدد معناداری آن ۳.۵۵۸ برآورد شده است. از اینرو ارتقاء اعتمادبنفس و خودباوری از مهم-ترین پیامدهای طی موفقیت‌آمیز دوره تربیتی-آموزشی تکاور می‌باشد.
- ❖ **سؤال فرعی ۲:** آیا فعالیتهای مهارت‌افزای تخصصی ارائه‌شده در دوره تربیتی-آموزشی تکاور بر تربیت نظامی اثرگذار است؟
- **پاسخ:** فعالیتهای مهارت‌افزای تخصصی دوره تربیتی-آموزشی تکاور از منظر آماری با عدد معناداری ۲۰.۴۵۲ تأیید می‌کند که بر فعالیتهای تربیت نظامی دانشجویان حاضر در دوره اثرگذار است.
- ❖ **سؤال فرعی ۳:** آیا تمامی کارگاه‌های فعالیتهای مهارت‌افزای تخصصی ارائه‌شده در دوره تربیتی-آموزشی تکاور اثرگذار هستند؟
- **پاسخ:** نتایج به دست آمده تأییدکننده این موضوع است که تمامی آموزش‌های تخصصی دوره تربیتی-آموزشی تکاور اثرگذار هستند. سه آموزش تخصصی مهم که بیشترین تأثیر را دارند به ترتیب عبارتند از: کارگاه عملیات مهارت‌افزای گشتی، کارگاه عملیات مهارت‌افزای اعتماد به نفس و کارگاه عملیات مهارت‌افزای راهپیمایی‌ها.
- ❖ **سؤال فرعی ۴:** آیا فعالیتهای تربیت نظامی انجام‌شده در دوره تربیتی-آموزشی تکاور بر پیامدهای تخصصی این دوره اثرگذار است؟
- **پاسخ:** در یکی از پژوهش‌هایی که اخیراً توسط استیل^۱ (۲۰۱۹) در سطح ارتش آمریکا درخصوص بررسی تأثیر مربیان بر عملکرد دانشجویان انجام شده است نتایج حکایت از این دارد که این عامل از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر انگیزه و یادگیری افسران است (Steele; 2019). نتیجه‌ای که در پژوهش حاضر هم به دست آمده مؤید این مطلب بوده و نشان می‌دهد که یکی از عواملی که می‌تواند بر مطلوبیت و پیامدهای تخصصی دوره تربیتی-آموزشی تکاور اثر بگذارد، رفتار و روحیه استادان (مربیان و کمک‌مربیان) دوره است. نتایج به دست آمده هم از لحاظ آماری با عدد معناداری ۳۰.۵۴ بر این موضوع صحه می‌گذارد.
- ❖ **سؤال فرعی ۵:** آیا فعالیتهای مهارت‌افزای تخصصی ارائه‌شده در دوره تربیتی-آموزشی تکاور بر فعالیتهای کلی اجرای آموزش‌های این دوره اثرگذار است؟

• **پاسخ:** فعالیت مهارت‌افزای تخصصی دوره تربیتی-آموزشی تکاور با عدد معناداری ۰.۰۴۱ و ضریب استاندارد ۰.۶۳۱ بر فعالیت‌های کلی اجرای آموزش‌های دوره اثرگذار است.

❖ **سؤال فرعی ۶:** آیا فعالیت‌های کلی اجرای آموزش‌های دوره تربیتی-آموزشی تکاور بر پیامدهای تخصصی این دوره اثرگذار است؟

• **پاسخ:** عدد معناداری به دست آمده برای این سؤال ۳.۷۵۴ و مؤید این اثرگذاری می‌باشد.

❖ **سؤال فرعی ۷:** آیا ویژگی‌های تسهیل‌کننده دوره تربیتی-آموزشی تکاور بر فعالیت‌های کلی اجرای آموزش‌های این دوره اثرگذار است؟

• **پاسخ:** امور تسهیل‌کننده دوره تربیتی-آموزشی تکاور بر فعالیت‌های کلی اجرای آموزش‌های دوره اثر دارد. نتایج نشان می‌دهد که این امر با عدد معناداری ۲.۵۳۴، می‌تواند به عنوان یک عامل مهم بر پیامد دوره اثر بگذارد.

❖ **سؤال فرعی ۸:** آیا فعالیت‌های تربیت نظامی انجام‌گرفته در دوره تربیتی-آموزشی تکاور در نقش میانجی می‌تواند باعث اثرگذاری کارگاه‌های فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی دوره تربیتی-آموزشی تکاور بر پیامد دوره شود؟

• بر اساس نتایج حاصل، «فعالیت‌های تربیت نظامی» نقش متغیر میانجی را در اثرگذاری غیرمستقیم متغیر «فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی» بر «پیامدهای تخصصی دوره تربیتی-آموزشی تکاور شیراز» ایفا می‌کند.

بر اساس نتایج حاصل شده، پاسخ سؤال اصلی تحقیق نیز این چنین داده می‌شود که: فعالیت‌های مهارت‌افزای تخصصی دوره تربیتی-آموزشی تکاور با در نظر گرفتن نقش میانجی فعالیت‌های تربیت نظامی، بر ارتقاء مطلوبیت دوره تربیتی-آموزشی تکاور دانشجویان مرکز آموزشی نظامی مورد مطالعه تأثیر مثبت معنی‌داری دارد. البته علاوه بر اینکه «کیفیت اجرای آموزش‌های تخصصی» بطور مستقیم، مثبت و معناداری بر «ارتقاء مطلوبیت دوره تربیتی-آموزشی تکاور» تأثیر می‌گذارد؛ «کیفیت فعالیت‌های تربیت نظامی»، نیز نقش میانجی‌گری کامل در این رابطه ایفا می‌کند.

بهره‌مندی از مدل ارزشیابی پیشنهادی برای ارزشیابی یکی از دوره‌های تربیتی-آموزشی تکاور برگزار شده اخیر و همچنین استفاده از روش‌های داده‌کاوی برای کشف دانش پنهان دوره‌های تربیتی-آموزشی تکاور از جمله موضوعات پیشنهادی برای تحقیقات آتی است.

فهرست منابع

- احسان‌بخش، حکمت‌اله، و محمدیاری، سجاد. (۱۳۹۷). مقایسه تأثیر دوره تربیتی-آموزشی تکاور و رزم در کوهستان بر آمادگی جسمانی و ترکیب بدنی دانشجویان دانشگاه افسری امام علی(ع). مدیریت نظامی. ۱۸(۲)، ۱-۲۷.
- اکبری، حسین، روشنی، رضا، و اسکندری، مهرداد. (۱۳۹۹). آسیب‌شناسی نظام ارزشیابی و تضمین کیفیت آموزش (مطالعه موردی: دانشگاه افسری امام علی(ع)). علوم و فنون نظامی. ۱۶(۵۲)، ۱۰۷-۱۳۸.
- بازرگان، عباس. (۱۳۸۸). ارزشیابی آموزشی، سازمان سمت.
- برارپور، ابراهیم، میرزایی، سعید، جلالوند، محمد، و چاله‌چاله، محمد. (۱۳۹۵). تأثیر هشت هفته دوره آموزش تکاور بر هورمون‌های محور هیپوفیز تیروئید در دانشجویان افسری. ابن‌سینا. ۱۸(۲)، ۱۰-۴.
- حسن‌پور، حمید، و رضالو، رضا. (۱۳۹۸). اولویت‌بندی عوامل نرم‌افزاری توان رزمی در جنگ‌های غیرخطی. علوم و فنون نظامی. ۴۷(۱۵)، ۲۹-۵۱.
- خطیبی‌عقدا، عمیدالدین، سبجانی، وحید، عرب‌زاده، احسان، عشقی‌صابر، محمدعلی، حسینی، سیدمرتضی، و دیواندری، حسن. (۱۳۹۷). ارزیابی آزمون عملکرد مطلوب نظامی (MOPC) در دانشجویان نظامی یک مرکز آموزشی. طب نظامی. ۲۰(۲-۷۴)، ۱۸۱-۱۸۸.
- خیرگو، منصور، نوربخش، ایمان، و محمدی، عبدالرضا. (۱۳۹۵). ارزیابی و اولویت‌بندی ابعاد کیفیت خدمات آموزشی مبتنی بر الگوی سروکوال با بهره‌گیری از رویکرد ترکیبی AHP-VIKOR (مطالعه موردی: دانشگاه افسری امام علی (ع)). مدیریت نظامی. ۱۶(۱)، ۱۱۳-۱۳۴.
- رشیدزاده، فتح‌اله. (۱۳۹۱). ارزیابی عملکرد دانش‌آموختگان دانشگاه افسری امام علی(ع). مدیریت نظامی. ۴۵(۱۲)، ۱۱-۴۴.
- زمانیان، علیرضا، و چاوشان، محمد، و معتمدی، محمد. (۱۳۹۵). ارزیابی محتوای دوره‌های آموزشی برگزارشده در مراکز ثابت آموزش فنی‌وحرفه‌ای خراسان جنوبی در سال ۹۴. شبک. ۲(۱۲-۱۹)، ۱۵-۳۸.
- سنجرى، احمدرضا، عباس‌زاده، ناصر، و گلشاهی، بهنام. (۱۳۹۹). ارائه راهبردهای ارتقاء خودباوری در بین کارکنان پایور یکی از سازمان‌های نظامی. راهبرد دفاعی. ۱۸(۷۲)، ۷۷-۱۰۳.
- عباسیان، محمد، شیرمحمدی، جواد، عزیزی، مهدی، و میلانی، امید. (۱۳۹۷). ارزشیابی عملکرد دانش‌آموختگان یک دانشگاه نظامی از منظر کاربران. مدیریت نظامی. ۱۸(۲)، ۱۴۶-۱۸۰.
- علامتی، غلامرضا، بلخی، محمد، امینی، مصطفی، و محمدی، علی. (۱۳۹۹). تأثیر تاکتیک‌ها و تجهیزات در برگزاری مناسب اردوی رزمی کویر در شرایط نبرد ناهمگون: مطالعه موردی یک مرکز

- آموزش نظامی. پژوهش‌های علوم نظامی. (۱)۱، ۵۵-۸۰.
- فرازی، صادق. (۱۳۸۴). نگاهی به ضرورت وجود نیروهای مسلح از منظر منابع دینی و قانونی. حصون. ۵، ۱۴۱-۱۵۰.
 - لطفی، احمد، عباسی‌رائی، علی، و گازری، حشمت‌اله. (۱۳۹۵). ارزیابی عملکرد گروه‌های آموزشی دانشگاه افسری امام علی (ع) با استفاده از الگوی تحلیل پوششی داده‌ها (DEA). مدیریت نظامی. ۶۰(۱۵)، ۱۴۷-۱۷۵.
 - لطفی، احمد، حنفی، علی، و عباس‌زاده، ناصر. (۱۳۹۵). مکان‌یابی نقاط بهینه برای اردوگاه‌های دانشگاه افسری امام علی (ع) با استفاده از روش تلفیقی GIS و مدل برنامه‌ریزی خطی. مدیریت نظامی. ۶۰(۲)، ۲۳-۴۶.
 - ملکی، بهنام، صانعی، سعید، برهانی، حسین، و قوامی، اکبر. (۱۳۹۰). تأثیر دوره آموزش نظامی بر ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان نظامی. طب نظامی. ۱۳(۴)، ۱۹۵-۲۰۰.
 - موسوی، سیدعلیرضا، الوانی، جمال‌الدین، و قاسمی‌پناه، میترا. (۱۴۰۰). تعیین رابطه بین سازگاری هیجانی و تنظیم شناختی هیجان با تاب‌آوری در پرستاران نظامی. طب دریا. ۳(۱)، ۳۹-۴۵.
 - هادی‌نژاد، فرهاد، احمدی، محمد، و قاسمی، مهدی. (۱۳۹۵). طراحی الگوی ارزشیابی عملکرد دانشجویان با رویکرد بازخورد ۳۶۰ درجه (مورد مطالعه: ارزشیابی عملکرد دانشجویان دانشگاه افسری امام علی (ع)). مدیریت نظامی. ۶۰(۳)، ۱-۳۳.
 - یوسفیان، نعمت‌الله. (۱۳۹۰). درآمدی بر فقه فرماندهی. حصون. ۳۱، ۱۰۲-۱۱۱.
 - Asanbe, M. O., Osofisan, A. O., & William, W. F. (2016). Teachers' performance evaluation in higher educational institution using data mining technique. *International Journals of Applied Information System (IJ AIS) Volume, 10, 10-15.*
 - Bochner, E. A. (2019). *An Analysis Of US Army Cadet Command Advanced Camp Performance And Survey Data.* Naval Postgraduate School Monterey United States.
 - Caddell, J. D., & Newell, D. (2019, April). Evaluating teacher impact on student performance: A case study at the United States Military Academy. In *2019 IEEE International Systems Conference (SysCon)* (pp. 1-5). IEEE.
 - Greer, J. (2018). *Training: The foundation for success in combat.* Heritage Foundation, 4.
 - Namoun, A., & Alshantiti, A. (2020). Predicting student performance using data mining and learning analytics techniques: A systematic literature review. *Applied Sciences, 11(1), 237.*
 - Steele, R. A. (2019). *Army Reserve Officer Training summer camp:*

- Examining the relationship between leader development activities and leadership evaluations (Doctoral dissertation, Auburn University).
- Vie, L. L., Scheier, L. M., Lester, P. B., & Seligman, M. E. (2016). Initial validation of the US Army global assessment tool. *Military Psychology*, 28(6), 468-487.
 - Zohair, A., & Mahmoud, L. (2019). Prediction of Student's performance by modelling small dataset size. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 16(1), 1-18.

Identification and Investigation of Effective Factors on Improvement of the Desirability of Ranger Course Focusing on the Mediating Role of Military Training Activities (Case Study: Students of a Military Training Center)

Mohammad Abbasian²³

Shahab Em'ani²⁴

Seyyed Mostafa Mirtabae³

Abstract

Today, Rangers are people training to successfully carry out specific military missions and distinguish their country's armed forces. Therefore, the pathology and quality improvement of the Ranger Training Course is important. This study aims to identify and investigate the effective factors on improving the desirability of ranger's training course. To this end, a main hypothesis and 16 sub-hypotheses were designed and tested. This research is applied in terms of purpose and descriptive-survey-cross-sectional in terms of method, in which exploratory structural equations were used. 21 people were selected from among the military-scientific experts, as a statistical population by purposeful sampling method; then theoretical saturation was reached by Delphi method. Data collected through a structured interview and a researcher-made questionnaire consisting of five dimensions, 15 factors and 69 measures. Confirmatory factor analysis and PLS software were used to test the hypotheses. The results of the measurement model criteria (measurement reliability criteria, measurement model reliability and divergence-convergence of model constructs) as well as structural model criteria (determination coefficient criteria and model prediction fit) indicate a good fit. Also, based on the t-value results, the main hypothesis and all sub-hypotheses were confirmed. Therefore, "the quality of the implementation of specialized training" directly, positively and meaningfully affects the "improvement of the desirability of the Ranger training course"; in addition, "The quality of military training activities" plays a full mediating role in this relationship.

Keywords: Ranger Training Course, Ranger Specialized Skill-building Activities, Military Training Activities, Evaluation

23 Academic Member at Imam Ali Military University, Tehran, Iran, (IAMU)

24 M.A. in Industrial Engineering

3 Ph.D. Candidate, Shahrood University of Technology, Tehran, Iran

(Corresponding Author): mirtabae_58@yahoo.com